

JOŽE GOSTIČ (1900–1963)¹

Leopold Gostič je bil okoli let 1898/99 in 1902² organist v Stari Loki. Tu se mu je rodilo šest otrok: Angela, Albina, Rezka, Polde, Jože in Ciril.

Okoli leta 1902³ se je družina preselila na Homec pri Kamniku. Leopold Gostič je bil organist na Homcu do začetka prve svetovne vojne, ko je bil mobiliziran. Leta 1917 je za posledicami hude bolezni umrl; kot vojak na fronti je leta 1917 umrl tudi sin Polde.

Da bi lahko ostali na Homcu in se preživljali, je mesto organista najprej prevzela hčerka Rezka, za njo pa Jože.

Jože Gostič, eden naših največjih opernih pevcev, je 7. septembra 1929, ob svojem prvem solističnem nastopu v vlogi Lenskega v operi Evgenij Onjegin P. I. Čajkovskega takole govoril o sebi:

»... Doma sem na Homcu pri Kamniku. Oče je bil organist, prav tako so bili organisti vsi moji bližnji sorodniki. Oče je umrl l. 1919, nakar sem devetnajstleten prevzel službo organista na Homcu. To delo sem opravljal do 1921.

Za gledališče sem se zanimal ves čas študija in tudi na Homcu me navdušenje ni minilo. Pogosto sem se zvečer odpeljal v Ljubljano na predstavo v Opero, nazaj seveda ni bilo mogoče z vlakom in sem hodil peš. Če sem bil v dobri formi, je trajalo štiri ure.

Leta 1921 sem se odločil in odšel na konservatorij študirat solopetje. Denar sem si služil kot član opernega zbora. Leta 1927 sem moral k vojakom in ko sem se vrnil, nisem več dobil službe v gledališču. Bilo je težko, naporno, bil sem brez rednih dohodkov, na konservatoriju pa sem dobil najslabšo oceno. Mogoče sem se prav zato še bolj zagrizel. Rezultat je bil tak, da mi je jeseni 1928 dal ravnatelj konservatorija, Matej Hubad, peti Wagnerja.«

Jože Gostič je omenjenega večera, 7. septembra 1929 z Lenskim začel blisko-

J. Gostič (levo) skupaj v družbi s slovenskim organistom prof. Hubertom Bergantom 23. novembra 1963, mesec dni pred pevčevo prezgodnjo smrtjo pred svojim domom na Homcu pri Domžalah.

vito pot navzgor. Do leta 1932 je odpel na ljubljanskem opernem odru praktično vse velike tenorske vloge.

Leta 1932 je prvič gostoval v Zagrebu, pet let pozneje, leta 1937, je postal stalni član zagrebške opere in na odru v Zagrebu je tudi končal svojo umetniško pot: 12. oktobra 1963, dva meseca pred smrtjo, že zelo bolan, je nastopil kot Manrico v Verdijevem Trubadurju. Bržkone je prav in ne bo zvenelo preveč patetično, če zapišem, da se je takrat poslovil od publike, ki ga je vsa leta sprejemala z neizmerno naklonjenostjo in ljubeznijo.

Škofja Loka 27.11.1963

Dragi g. Jože!

V ponedeljek sem bil pri Vas na domcu in zvedel, kje ste. Prepričan sem, da je operacija lepo uspela in da boste kmalu spet doma na poti k okrevanju. V ta namen vsak dan molim in prosim Boga, naj Vam dodeli ljubo zdravje, ki je vsakomur tako dragoceno. Danes sem mislil priti na obisk, pa je prišlo vmes polno obiskov in dela, da moram svoj namen odložiti na en dan državnih praznikov. Saj bo morda tudi bolj primerno, ker danes ste šele dva dni po operaciji in bi Vam morda obiski ne bili ljubi. Modrite pogumni, vse bo še dobro, Bog je dober in vsemogočen.

V Kamniku sem videl lep okvir, ki ga Maks dela za nas. V Zagrebu sem naredil zaobljubo, da podarim cerkvi brezjansko Marijo v spomin in zahvalo ob moji bolezni.

Čestitam Vam k šoforskemu izpitu in želim, da čim prej privozite v Loko, kjer Vas bomo z vsem veseljem in hvaleznostjo sprejeli.

Želim Vam čimprejšnje okrevanje in Vas toplo pozdravljam!

Hvaležno vdani

Eno od zadnjih pisem velikega Gostičevega prijatelja in rojaka, tedanjega škofjeloškega župnika, gospoda Melhiorja Goloba, sedanjega ljubljanskega stolnega kanonika in vikarja.

Jože Gostič je nastopal v vseh velikih evropskih opernih hišah. Že leta 1938 je gostoval na Dunaju in od takrat postal zelo pogost gost dunajske opere. Gostoval je v Hamburgu, Münchnu, Benetkah, Milanu, Londonu, na salzburškem festivalu – tam je pel v krstni izvedbi Strausove opere Danajina ljubezen. V intervjuju za zagrebški radio je označil za svoj največji uspeh gostovanje v Barceloni z Lohengrinom Richarda Wagnerja.

Na začetku kariere je bil Gostič izrazit lirski tenor, višek svoje umetniške poti pa je dosegel z liki iz Wagnerjevih oper in Verdijevim Othellom. Kot Othello in Lohengrin je proti koncu petdesetih let nastopil tudi v Ljubljani.

Kaj bi vam še lahko zapisala o Jožetu Gostiču kot umetniku? – Zelo natančno, zelo skrbno je hranil kritike svojih nastopov. Vsebinsko teh časopisnih izrezkov bi lahko strnili v več kot tri desetletja trajajočem velikem priznanju njegovi umetnosti.

Končali bi to kratko zgodbo o Jožetu Gostiču na Homcu, tam je njegova hiša, nešteto je njegovih razglednic, pisem, pozdravov domačim. Na vsaki razglednici je pripis, kako komaj čaka, da bo spet doma.

Leta 1937 je novinar enega od slovenskih časopisov zabeležil tole: *»Jože Gostič se vrača v Ljubljano s študija na Dunaju, z novimi odlikami: za to priča dejstvo, da pevca snubijo zastopniki velikih svetovnih opernih gledališč in celo zvočnih filmskih podjetij (UFA). Gostič odbija vse te ponudbe in se vrača v naše gledališče, kar je med slovenskimi tenorji odlična izjema!«*

To je kratka zgodba o delu, življenju, uspehih in hrepenenju po domu slovenskega opernega pevca Jožeta Gostiča, ki je živel od 5. marca 1900 do 25. decembra 1963.

Breda Hieng⁴

Jože Gostič v naslovni vlogi Giordanove opere *»André Chénier«*, premierna predstava HNK Opera in baleta v Zagrebu, 6. junija 1959 ob 30-letnici umetniškega dela J. Gostiča.

O p o m b e

¹ Objavljeno ob priliki 30-letnice smrti tega velikega slovenskega pevca – tenorista Josipa (Jožeta) Gostiča, starološkega rojaka (redakcijo opravil Franc Križnar).

² Podatke iz župnijske kronike cerkve sv. Jurija v Stari Loki je posredoval starološki dekan in župnik gospod Andrej Glavan.

³ Ibidem.

⁴ Avtorica je po stricu Jožetu Gostiču (hči njegovega brata Cirila) pevčeva nečakinja.